

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LOPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagost)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona cada trimestre: Espanya, pessetes 1'50.—Extranger, 2'50

Pera l'Iglesia tot són ganancies

Són tants els funerals que, a conseqüència del naufragi del *Titanic*, s'han de fer a Nova York, que no poguen donar l'abast els capellans d'allà, hi ha hagut necessitat de portarnhi a corre-cuita una bona colla d'Europa.

L'APROXIMACIÓ MADRID-BARCELONA

El catalanisme purità, el nostre jacobinisme nacional, no vol que Madrid tracti bé a Catalunya; inversament, el catalanisme purità té una secreta y fonda delectació en els moments d'insult y d'odi entre Madrid y Catalunya; en el fons, hi ha catalanistes que provocarien de bona gana les injurias de Madrid a Catalunya, pera justificar les injurias inverses y alimentar la llantia de l'odi. Aquets catalanistes, també en el fons, troben bé a Madrid se malparli de Catalunya, perquè troben malament que les reivindicacions catalanes s'atenzin o dissimulin fins al grau necessari pera que a Madrid parlin bé de nosaltres.—Y, en el fons igualment, es ben possible que tinguin raó els puritans de Catalunya...

Però, vetaquí una qüestió ben escaienta pera esser detingudament dilucidada; y crec que, pera ferho, cal distingir, en les relacions entre Madrid y Catalunya, l'aspecte polític y el social.

En l'aspecte polític, es precís mantenir, davant de tot, la categoria nacional de Catalunya, la categoria capital de Barcelona, la categoria idiomàtica del català. Però, precisament aqueixa naturalesa exquisida, aristocràtica, del catalanisme, ens obliga a una conseqüent diplomacia, ja que la diplomacia es una mena d'art intercosmopolita, es l'urbanitat de les urbanitats. Y d'aquí s'indueix la conseqüència d'una forta expansió del catalanisme social, d'una exportació contínua de totes aquelles excelencies que mostrin y revelin precisament l'executòria capital de Barcelona y la dignitat nacional de Catalunya. Si una institució artística com l'«Orfeó Català» es proclamada pels diaris y el public de Madrid com a glòria europea y honra d'una nació, aquella glòria voldrà dir que Catalunya es una part d'Europa y no ja una regió espanyola; voldrà dir que l'«Orfeó» es un produpte nacional y no regional, y per tant que l'art de Catalunya es un verb de nació y no un borbotí d'encontre a pagesa. Compareu, per un costat, els judicis que ha merescut l'«Orfeó» cantant els aires de Catalunya, junts ab el gran art universal, en l'escena del Teatre Reial de Madrid, y per altre costat aquella famosa pàgina de Daudet, ont se prova que l'provensa-

lisme popular del tamborinaire Valmajour es un encant que mor tot just se'l separa de les seves montanyes y del seu més, y a París resulta una vaga curiositat de cafè-concert, risible com un pagès de sainet...

En el fons de la qüestió entre Madrid y Catalunya hi haurà, sens dubte, un conflicte natural de rivalitat, cosa ben humana; un problema de lluita per la capitalitat, poma de discordia en els pobles no sotmesos a la superioritat indisputable d'un cervell com París, per exemple. Però hi ha també una desconeixença de Catalunya per Madrid, hi ha l'acció antiga d'una llegenda de petiteses y de rencunies provincianes, hi ha l'extranyesa davant l'idioma ignorat, que, com tots els idiomes ignorats, sembla caricaturesa y barbra modulació a l'orella de les multituds extranyes an ell. Acosten, un a l'altre, els desconeguts; oferiu-los l'un a l'altre, en l'integra percepció de llurs naturaleses; feu que puguin midar respectivament les armes de cultura de cada qual, el valor fisionomic ab què's presenta cada qual al certament del món, y aleshores els dos rivals sentiran bé l'igualtat de les condicions ètiques y nacionals què's confronten y, per tant, la justícia implícita de les condicions polítiques què's demanen.

He dit diplomacia. Cada aproximació entre les dues grans ciutadans espanyoles té uns nobles aires de diplomacia, d'embarcada si voleu. Hi ha una aura de cortesia cavalleresca, que reconforta els esperits, a cada una d'aquestes entrevistes. Però tota diplomacia implica la desconeixença de dues categories personals colectives; y en el cas de Catalunya es un element nacional que ve a pactar, de fet, la seva confederació, la seva noble y alta colòaboració en l'obra comunal espanyola, y porta la presentalla de les armes pera el combat de pau y de ciutadania.

En aquestes entrevistes, en aquests tractats, en aquests convenis, qui ha res que s'assembla ni de lluny a exhibicions curioses d'art regional, an aquell selvatisme pintoresc, dolsament arcaic, cànadicament patriòtic, de l'art popular y genuí de la regió B o Z? L'art català es presenta com un arcaisme interessant y agonic, o, ben al

contrari, com una mostra refinada de l'art universal y aristòcrat? La resposta es evident: avui, l'«Orfeó Català» col·labora, a Madrid, ab institucions com la Sinfònica y agrupacions com la Wagneriana, encarregades de difondre, no una curiositat musical de museu exòtista, sinó les més enllairades mostres de l'inspiració musical humana. Y, per altra part, també a un teatre de Madrid, un poeta de Catalunya, l'Adrià Gual, presenta les primeres representacions sintètiques de l'art dramàtic universal, convertint l'escenari en càtedra.

**

Però... en mitj d'aquestes salutacions de nacionalitat a nacionalitat, resta present, al fons de l'escena, l'irresolta qüestió política; suren en l'aire, no desmentides, les velles aprobacions castellanes contra Catalunya. Aahir mateix, en una col·lecció de diaris vells, venia a temperar el meu entusiasme hispanista la iessenza d'una sessió de Corts en temps de la Solidaritat, aleshores de l'interrupció d'en Macià... ¿Recordeu? Y, més que res, roman en l'aire, com a consecució fantasmàtica de l'innegable conflicte, la llei nefasta, la llei de Jurisdiccions... Nosaltres, doncs, no devem res a Madrid, perquè hem inclinat davant ell les nostres banderes. Però l'ofensa d'ell a nosaltres serà patent sempre, mentres subsisteixi l'opressió de la llibertat nostra.

Ab tot, cal fer justicia. Fins en aquest punt, els termes del problema són avui ben diversos, perquè la llei que va dictar un prejudici de rezel y aversió contra Catalunya, es combatuda avui per tots els amics de la llibertat; mentres que la Catalunya de les dretes, ja implicitament l'accepta... L'antiga campanya solidaria contra la tiranía es avui una Solidaritat espanyola y no ja catalana, y aquesta es la glòria millor de l'esperit català modern: haverse avansat a combatre en primer terme per una llibertat que's perdia, per una vindicació que havia d'esser ben aviat cosa comunal a toutes les esquerres d'Espanya.

Amics meus: l'«Orfeó Català» es aclamat aquells dies a Madrid, en un bell acostarse de les dues societats espanyoles, però no de les dues polítiques. L'obra d'en Clavé, prehistòrica y amorfa, arriba avui a coronació y apoteosis. No s'oblidi que això es la victòria d'una iniciativa ben democràtica, d'una institució llegítimament republicana. Es, si voleu, una conquesta social de Madrid per Barcelona, conquesta pacífica y generosa.

Però jo encara veig dissenyarse una altra expansió més viva, trascendent y europea, del nostre veritable esperit català; una altra conquesta de Madrid per Barcelona, de tota Espanya per Catalunya: la conquesta política, la conversió de lo que fou primera revindicació solidaria en programa immediat dels republicans espanyols, davant les Corts a punt d'obrir-se. Allà podrem veure fins on arriba la catalanofília de molts homes del centre, y allà podrem veure fins on arriba el liberalisme civil de molts catalans...

GABRIEL ALOMAR

La dona d'un carboner es més digna de respecte que la «querida» d'un príncep.—J. J. Rousseau.

PRIMER DE MAIG

La direcció del Partit obrer espanyol, resident a Madrid, ha acordat, ab ocasió de la Festa del Treball, celebrar una gran manifestació, el programa de la qual—com també ho serà de tots els actes obrers que aquell dia's realisin—ve sintetisat en aquestes cinc demandes:

Llegislació obrera, singularment la jornada de vuit hores.

Prompta terminació de la guerra de Melilla.

Abolició de la llei de Jurisdiccions.

Amnistia pels delictes polítics y socials.

Aixecament de la suspensió de Societats y Centres obrers.

Els béns d'en Ferrer

Un diari republicà socialista del Mitj dia de França, que sembla estar molt ben documentat sobre l'assumpte, publica ab aquell mateix titul un article, del qual ne traduïm els fragments que segueixen y que considerem no del tot despullats d'interès:

No s'ha pas oblidat que'l fallo del Consell de Guerra que condemnà a Francisco Ferrer a la pena de mort pronuncià igualment la confiscació dels seus béns. Aquests béns representaven una suma bastant considerable. Consistien essencialment en una casa situada en un barri del centre de París y el valor de la qual passa d'un milió de francs. Aquesta casa havia sigut donada a Francisco Ferrer per una admiradora.

M. Georges Lorand, el coneugut diputat belga, ha fet saber que «en compliment de la sentència dictada el 29 de Desembre darrer pel Tribunal Suprem de Guerra y Marina, de Madrid, ordenant la restitució als hereus d'en Ferrer dels seus béns, que havien sigut confiscats y estaven reclamats pels convents de Barcelona (1) a titul d'indemnització pels perjudicis soferts durant la revolta, els valors dipositats al Banc d'Espanya, els llibres y manuscrits de la casa editorial de l'Escola Moderna y, en fi, l'hisenda Mas Germinál y els papers d'en Ferrer, acaben de ser entregats als seus herers».

M. Georges Lorand, que es qui ha dirigit aquestes negociacions ab el senyor Canalejas, afegeix que's creu en el dever de «rendir homenatge al esperit de justicia que ha animat la decisió del Tribunal Suprem y al esperit de benevolència y sincer liberalisme que ha mostrat el Govern liberal espanyol presidit pel senyor Canalejas, així com a la cortesia y bona voluntat de totes les autoritats judicials y administratives».

Un naufragi sublim

EL TITANIC y els seus milionaris

O sublim ha sigut definit, com la reverència de l'imaginació soberana davant la soberania superior de la raó.

Es, doncs, lo sublim el conflicte de les dues soberanies: la de la naturalesa, tal com se representa en l'imaginació en moments d'aguda crisi, y la de la raó, la de la llei moral, que's sobreposa, a la fi, a l'imperi imaginatiu. Si el sentiment de lo bell neix de l'adequació, de l'harmonia de l'enteniment y l'imaginació, el de lo sublim se basa en la limitació de l'imaginació, ilimitada davant l'infinita exigència de la raó. Es, doncs, lo sublim la reacció de l'home sobre l'omnipotència natural; la supremacia de la llei moral sobre la mateixa harmonia de les esferes en el cel estrellat; la topada de lo estètic y de lo moral en el món intel·ligible; l'humiliació de l'home empiric davant l'home-humanitat; la salutació de lo que existeix muda y passa, aixecat a son poder maxim davant lo que es.

*Aquesta definició va ferse baix l'influència que'ss ha exercit de Lisboa sobre els millors esperits del segle XVIII. Però, tal vegada aquell succés del naufragi del *Titanic*, el barco més gros que ha surcat l'Atlàntic, y el consegüent sacrifici de vides humans, el més gran que registra l'història del mar, sigui un millor exemple de lo sublim que la desgracia que aclaparà a Lisboa en 1755.*

*Perquè Lisboa no fou edificada ab la pretensió d'esser la ciutat més poderosa de la terra. El *Titanic* ho fou. A l'empendre son primer y darrer viatge, els diaris de Londres saludaren l'aparició del monstre de les quaranta mil tonelades ab el titul de *l'Insumergible*. Y no se'n va ocurrir, al llegirlo, que també, en altre temps, va anomenar-se «invencible» aquella «armada» que reduí a desferres el buf dels vents.*

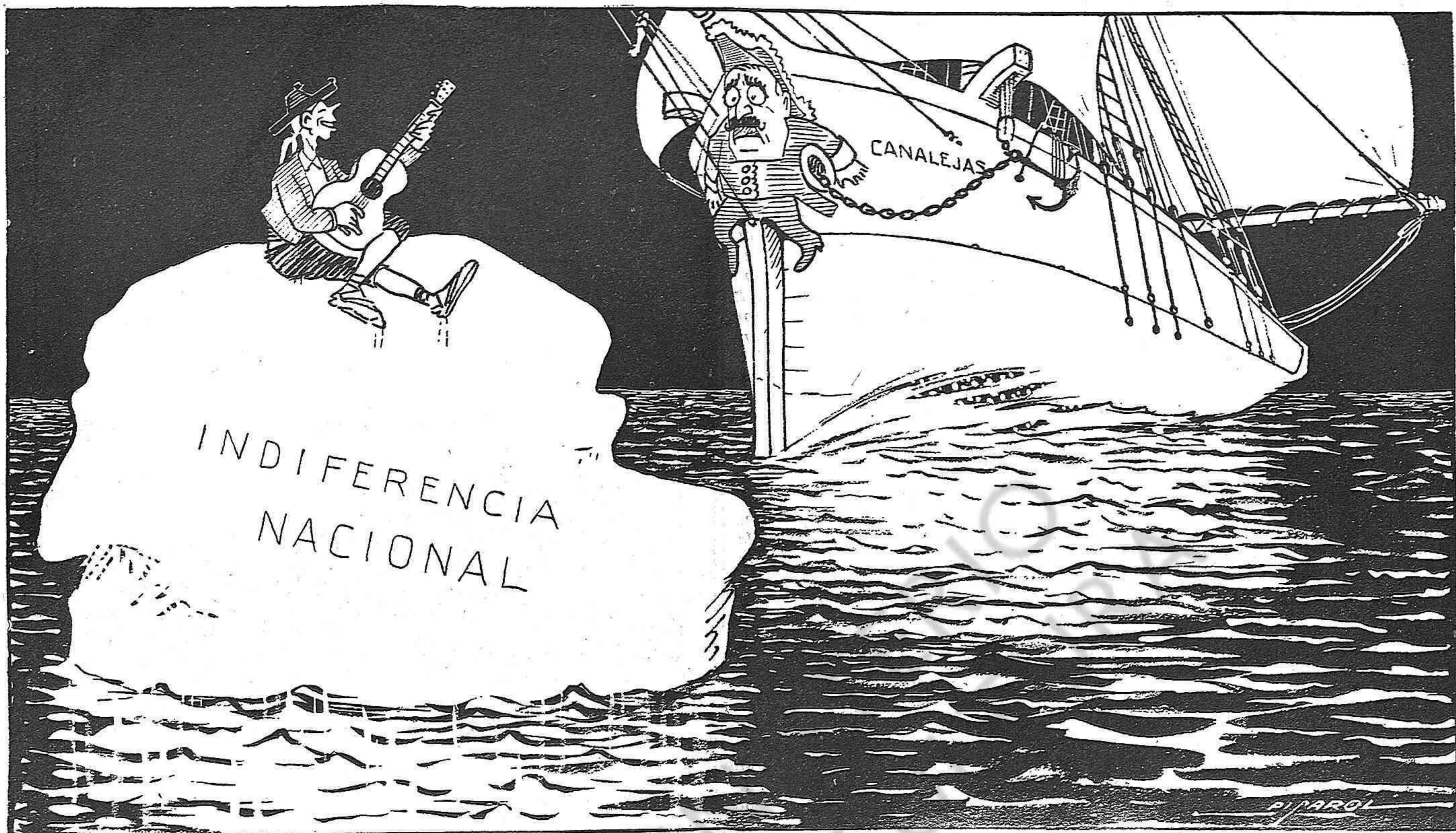
*En la construcció del *Titanic* hi havia posat, la poderosa companyia *The Withe Star*, els cercells de dos milers enginyers y fins prop de dos milions de lliures esterlines en diners. El propietari de l'aparell de la telegrafía sense fils trasmeté a darrera hora un despaig en que deia a sa família: «No temeu res. El *Titanic* es insumergible». Als pocs minuts s'enfonzava el barco. Ara jau per les costes de Terranova, a una fondària de tres mil cincents metres baix el nivell del mar. La pressió es allí tan forta com si hagués engolit*

(1) Y per la Companyia dels Tramvies. A cada hu lo seu. (N. de la R.)

Obertura de Corts

Un naufragi que s'acosta

El dia que'l barco topi ab aquest iceberg, ¡bonanit, Canalejas!

el vaixell una màquina trituradora de planxes. Dintre de poc temps els ferros y els acers del *Titanic* s'hauran fos en l'argila uniforme que hi ha en els baixos fons de tots els mares.

Però el *Titanic* no era tan sols el rei dels vaixells, sinó el vaixell dels multimilionaris, el vайxell dels reis del món. Un banquer de New-York, a qui se li ha ensenyat la llista dels passatgers del *Titanic*, deia coneixer a bordo vint personnes que posseïen, entre totes, més de cent milions de lluitres esterlines! En el *Titanic* hi havia habitacions per quin loguer, durant un viatge de quatre dies, pagaven vuitcentes lliures, i més de vintiu mil francs! Allí hi anava el coronel Joan Jacobo Astor, propietari de centcinquanta milions de duros, or. Ha mort. Allí hi anava el jueu Benjamí Guggenheim, propietari de norantacinc milions de dollars. Els bacallàs de Terranova's disputen els seus ossos. Allí hi anava l'Alfred Vanderbilt, amo de setantacinc milions de pesos; Videuer, de cinquanta milions; el jueu Straus, de cinquanta milions; el coronel Roebling, de vintcinc; Thayer, de dèu. Ab ells hi anava el célebre periodista William Stead. Tots són menjar pera els peixos. Y també els dèu camells que portava el barco, pera passejar pel pont als fills dels multimilionaris.

Però l'instrument de que s'ha servit la Naturalesa pera devorar aquestes grandeses, no ha sigut un terratremol, ni l'erupció d'un volcà, ni un ciclò, ni sisquera una tempestat. Ha calgut tan sols un tros de gel després del cercle polar. Ni tampoc un d'aquests icebergs gegantins, muntanyes flotants, quina topada hauria facilment evitat el *Titanic*. Ha sigut un d'aquests petits icebergs, que'ls marins anglesos anomenen *crawlers*, o reptadors, perquè no'd destaquen sobre la superficie de les aigües. Ha calgut l'interposició inesperada d'un tros de glas silencios y ocult pera que contra ell s'hi estrellés, un matí blau y encalmat, la closca de ferro del *Titanic*.

La Naturalesa s'ha mostrat una volta més tot-poderosa. Però la reacció de la raó humana, lo que constitueix realment lo sublim, no ha hagut de menester, aquesta vegada, de poetes ni de pensadors que la descobrissin. S'ha senyalat immediatament en l'exemple donat pels tripulants del *Titanic*. En primer lloc, el cas de l'operador de l'apparell de telegrafia sense fils, donant sa paraula als vents mentres s'enfonzava el barco. Perquè el barco s'enfonza, però la telegrafia sense fils, la ciència, queda.

Però, sobre tot, el compliment de la «lei del mar». Perquè els setcents o vuitcents supervivents són, en sa majoria, en sa quasi totalitat, dònes y criatures. Es la llei del mar. Els primers borts de salvament han sigut pera les dònes y els nois.

Els milionaris han mort, els débils han sortit ab vida. Quasi tots els tripulants del *Titanic* han perdut la vida, però han salvat sa conciencia.

Suposo que aquesta vegada no protestaran les sufragistes contra les lleis fetes pels masclles.

Sobre les llàgrimes de les viudes y els orfes dels mil cincents morts s'aixeca l'exemple del compliment de la llei moral; sobre la Naturalesa soberana, la soberania popular de la raó. El *Titanic* s'ha enfonsat. La llei moral s'ha realisat. Y, quan tot lo que coneixem desapareix i no quedí, ni en la closca del nostre planeta, ni en la pols còsmica a que nostre planeta's redueixi, ni en el cel mateix, cap forma que recordi a les que coneixen nostres ulls, quedaran la ciència y la moral, quedará la raó, quedará aqueix Esser que cerca constantment la nostra existència, plena d'il·lusions y d'entrebandes.

RAMIR DE MAEZTU

Traduit de l'*Heraldo de Madrid*.

SANG BLAVA

E illegit, me sembla que es en una anècdota de Chamfort, el sobtil rondallaire dels frivols discreteigs, que la filla d'un príncep, una nena de sis anys escassos, va preguntar un dia a la seva companya quants dits tenia a la mà dreta, y, haventli contestat la servent «cinc», ella se n'extranyà molt, y volgué comptar-hi d'un en un, repetint després l'operació ab totes les cambreres y criades del palau, doncs no se'n podia arribar a convencer.

La criatura s'imaginava, sens dubte, que les filles dels prínceps, pel fet d'esserho, havien de tenir al menos un dit més que les altres dònes.

Una cosa per l'estil, però a l'inversa, li succeia també al meu noi, que no té gaires més anys que la filla de l'esmentat príncep. El meu noi, fins ara fa poc, degut a la sanció hiperbòlica que a cada punt sentia repetir, se creia formalment que'ls marquesos y comtes y ducs y barons y tota la requa de nobles de la terra, tenien, en realitat, la sang blava, una sang ultramar, privilegiada en color y en substància, molt diferent de la dels demés mortals.

Però, al meu noi, que—valgui l'immodestia—en materia de no tenir cap pèl de tonto se sembla a son pare, li bastà un petit detall, un insignificant aconteixement, ocorregut en el món de la noblesa barcelonina y bombejat pels diaris de tot Catalunya, pera fer llum en el seu tendre esperit sobre'l particular. El meu noi, com no creu ja en els Reis que porten joguines, no creu ja tampoc en la «sang blava» dels possedidors de títuls nobiliaris. Y ¿mai dirieu perquè no hi creu?... Perque ha sapigut que ara fa poc havien fet comte a un tal Maristany, antic cosechero que'ns servia el vi que's beu en la nostra modesta taula.

Li ha calgut tant sols al meu noi penetrar-se be d'aquet fet substancial—o, millor dit, insubstancial,—pera venir en coneixement de la veritat, això es: que a un taverner, per il·lustre que sigui, no es possible que, a l'esdevenir noble per art y encantament d'una gràcia real, se li torni la sangueta del color que gasten les planxadorees al rentar els colls y punys.

El nano de casa, doncs, irreverent ab les coses mondanies, com son pare, comensa a pendre's de broma això de la sang blava. Imagineu-neus què faria si estigués al tanto de la següent anècdota ocorreguda al nostre flamant protagonista, anècdota que, sense esser d'en Chamfort, el sobtil rondallaire dels frivols discreteigs, molt be mereixia haverse posat al darrere d'un full de calendari... allà, per les darreries del segle XVIII.

Al señor Maristany, abans Pere Grau a seques, agraciat fa poc ab l'alt titul de comte de Lavern, va aturar-lo l'altra tarda un seu amic, cirurgià:

—Ja ho sab—va dirli aquet—que ara, d'ensà que es comte, a vostè ja no li podrán posar mai més sanguineres?

—¿Per què?—preguntà intrigat l'il·lustre bo-deguero.

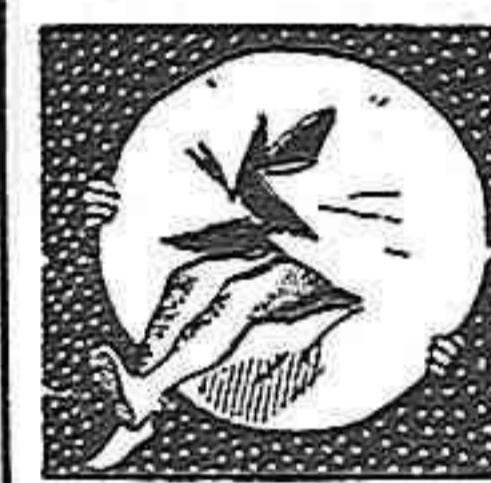
—Perque no se li enganxaran.

—¿Y perquè no se m'han d'enganxar?

—Perque trobaran la sang blava y, a les sanguineres, la sang blava no'ls agrada tant com la vermella.

JOAQUIM AYMAMI

ESPECTACIÓ

UASI sempre, l'obertura del Parlament ens preocupa poca cosa. Sabem de memoria la tasca esteràil dels nostres coses de pròximes batesses no'n desperta més que aquella frívola batxilleria que'ns fa escursar el pas y girar uns segons la testa quan sentim baralles en una reunió de xafarderes.

Però avui sentim agullonada la nostra curiositat davant la propera reunió de les Corts. Tenim interès en saber si encara estem en temps de miracles, y un miracle gros ens sembla la continuació d'en Canalejas al poder, si en ell hi dura més de quatre dies.

Si l'actual Govern liberal tingüés solsament enfront seu l'oposició dels republicans, el disgust del país, el desgavell econòmic y totes les dificultats filles del seu pessim mode de governar, no temeríem per la vida ministerial, perquè fa molts anys que'ls republicans fem la guerra al règim, que'l país clou els punys ab rabia, que l'hisenda de tothom es la menjadora d'uns quants, y que si uns governs ho fan malament, els altres ho fan pitjor. Lo que no creiem que pugui resistir el Govern es l'empenyata dels seus amics, la descomposició de la majoria, els grupets d'ambiciosos que l'entrebanquen, y, sobre tot, la podridura que'l consum, posada aquesta vegada de relleu pels mateixos que han col·laborat en les seves males obres.

Quan ens esforsem, els republicans, en treure a la vergonya pública les miséries de les dues colles que turnen en el Poder, l'opinió arronsa indiferentment les espàtules, creient que nostres imprecacions són l'etern crit del dejú contra'l satisfet. Ademés, nosaltres fomentem l'escepticisme popular, fent, ordinàriament, unes campanyes en les que hi posem més rutina que sentiment; y els crits que no porten la vibració d'una ànima, es natural que no trobin ressò en l'esperit públic.

Avui es diferent: són ells mateixos, testimonis de major excepció, els que han posat de manifest la corcadura de les institucions socials que la gent de bona fe tenia per respectables, y la tasca dels republicans, al combatre al partit governant y als que's preparen pera substituirlo, serà facilitissima y de positius resultats, perquè els mateixos monàrquics proporcionen els certers projectils que han d'anar drets al cor del règim, y l'opinió no podrà veure, en els justos atacs, fantasies oposicionistes, sinó amargantes veritats. Veritats que faran

retirar al Govern, si té conciencia dels seus desacerts y decencia per avergonyirse'n.

Per això, aquesta vegada, esperem ab més interès que en altres iguals ocasions la pròxima obertura de les Corts.

JEPH DE JESPUS

La catàstrofe del "Titanic"

Es el més gros dels desastres marítims de que's té memòria.

Acabat de construir a Southampton per la White Star Line, de Londres, era el *Titanic* un veritable palau flotant, ab onze ponts, hermosos jardins, grans restaurants, piscina natatoria, banys turcs, immens saló de festes... Tenia 291 metres de llargada y 30 d'amplada y se li assignava una cabuda de 46.328 tonelades. Havia costat 56 milions de francs. Era, en fi, el transatlàntic més gran del món.

Feia ara el primer viatge, y tant pel gust d'estrenarlo, com per lo molt que s'havien ponderat la seva magnificència, el seu confort y, sobre tot, la fosa de les seves màquines—a la vegada de triple expansió y de turbines—que podien donarli una marxa de *25 milles per hora*, hi havia hagut empentes pera obtenir passatge en el *Titanic*. La llista de la gent que, entre passatgers y tripulants, duia a bord al sortir de Southampton el dimecres, dia 10, comprenia 2.340 persones. El manava mísster Smith, un dels més experts capitans de la *White Star*.

Doncs be; aquet palau esplendit, aquesta meravella de l'arquitectura naval, alberg de tanta gent y deposit de tantes riqueses, se n'ha anat a fons en pocs minuts.

El diumenge, dia 14, a les 11 y 20 minuts de la nit y ja a prop de les costes americanes, la massa immensa del transatlàntic xocava ab un *iceberg* (muntanya de gel flotant) y, oberta a proa una grossa via d'aigua, sola hi hagué temps per arriar a tota pressa les llanxes de a bordo y procurar el salvament dels passatgers que en elles poguessin enquistir-se.

En mitj de la nit estrellada y baixa una temperatura glacial, foren instalades en les barques les dones y les criatures; després s'hi afegiren alguns homes y, plenes ja aquestes llanxes—*les úniques de que's disposava*,—no hi hagué més remei que apartar-se depressa de la vora del *Titanic* que, arrastrant ab ell a tots els qui a bordo quedaven, ben prompte desaparegué en les profunditats del mar.

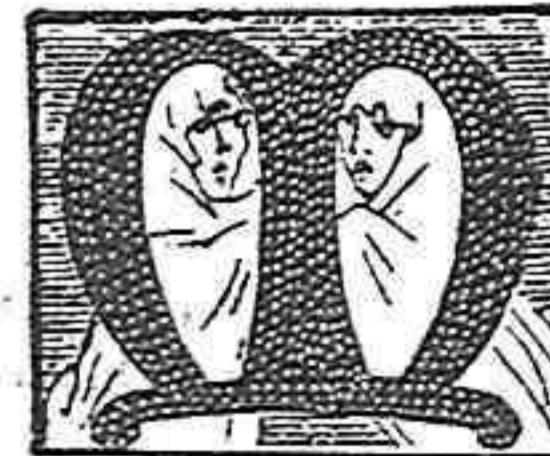
Total: 1.635 persones ofegades y 705 salvades en els bots y recollides després pel vapor *Carpathia*, el primer barco que, avisat pels radiogrames desesperats del *Titanic*, tingué l'acerç d'acudir al lloc de la catàstrofe.

No cal dir l'impressió que aquesta espantosa tragedia marítima ha produït a tot arreu y els diversos comentaris que sobre les seves probables causes venen fentse. Mers cronistes del terrible aconteixement, nosaltres, després de fer observar que un transatlàntic deuria haver d'estar sempre preparat pera poder salvar, en cas de naufragi, tantes vides com personnes porta a bordo, creiem no del tot inutil repetir que, en barco lo mateix que en automobil, no es pas corrent molt depressa y despreciant obstacles y *icebergs* com s'arriba més aviat al terme del viatge. A voltes fins s'hi arriba més tard y devegades no s'hi arriba de cap manera.

Els supervivents del *Titanic* seran, a bon segur, de la nostra opinió.

Y, si els 1.635 morts poguessin parlar, no'n extranyaria gens que també ho fossin.

BATALLADES

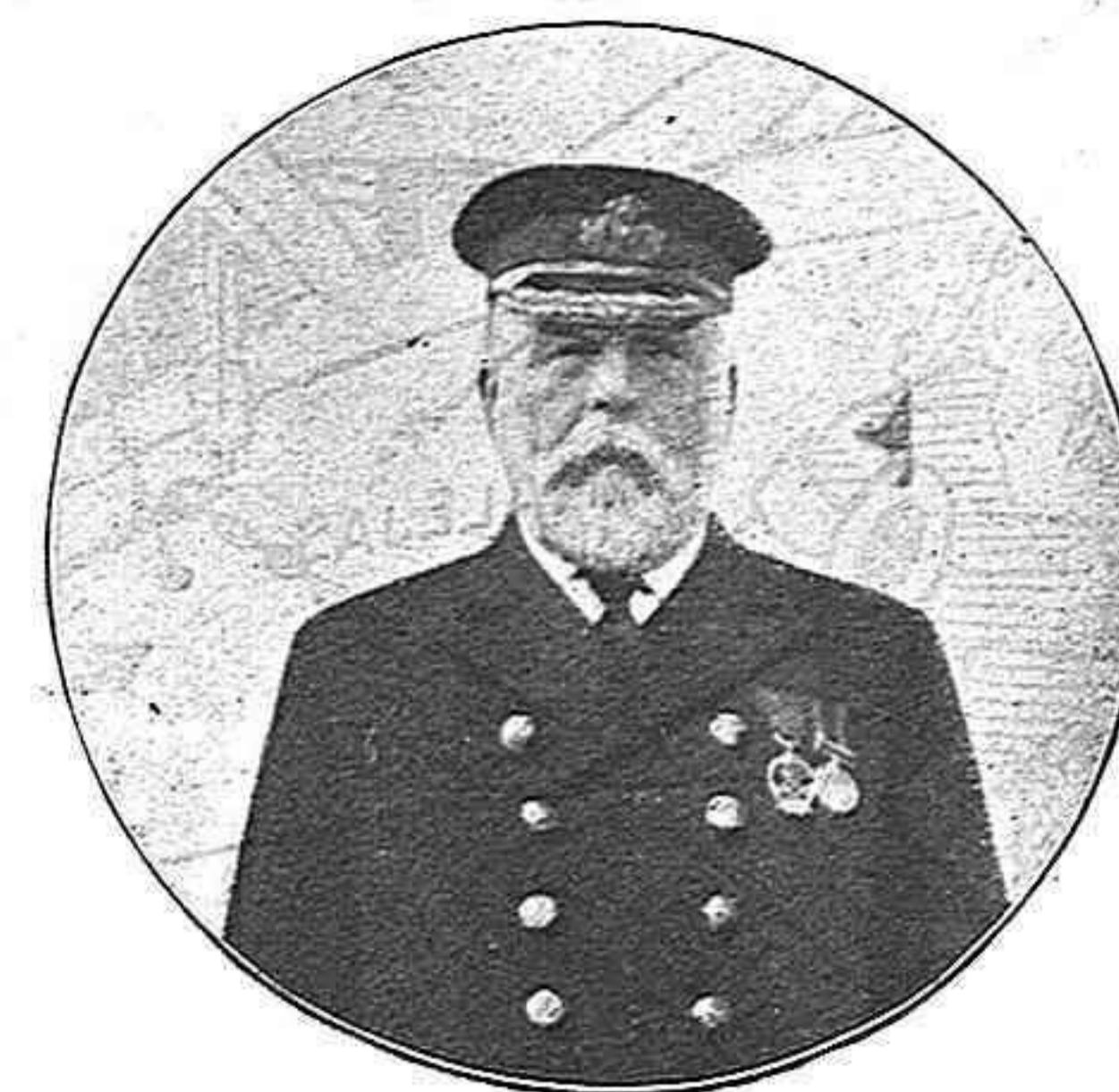

ADRID, tot Madrid, s'ha entusiasmrat ab l'*Orfeó Català*.

Prempsa, grans personatges, aristòcrates, poble, classe mitja, tothom ha quedat encantat davant del nostre admirable coro, y durant tres o quatre dies l'encens ha pujat de preu. L'exit, doncs, ha sigut exceŀlent y tots els bons catalans hem de tenir-ne una gran alegria.

Les victòries de l'*Orfeó* ¿no són victories de la nostra rassa?

EL NAUFRAGI DEL «TITANIC»

MR. SMITH
Capità del barco.

Doncs, llençar un *hurra!* en honor seu, es lo mateix que cridar: ¡Visca Catalunya!

**

Hi ha qui relaciona l'anada de l'*«Orfeó»* a la Cort ab la pròxima presentació al Parlament de les bases de la Mancomunitat Catalana, volent suposar que en Millet y el seu coro, més que com a pelegrins de l'Art, han anat allà a preparar el terreno pera que aquet famós projecte sigui acullit ab benevolensa.

—La música a les feres domèstica...—diuen els maliciós.

Com que'n sembla que això ja es filar massa prim, nosaltres avui, prescindint de les intencions que l'*«Orfeó»* hagi pogut tenir a l'anar a Madrid a lluir els seus merits, no fem més que celebrar sincerament el seu triomf.

Y si la Mancomunitat es una cosa bona y en efecte demà resulta que l'*«Orfeó Català»*, ab el seu gloriós viatge, ha contribuit a facilitar-ne l'aprovació, ¡qué dimontrial!, també ho celebrarem.

Això ha sigut arribar y moldre.

Tot just acaba Fransa d'anunciar que pren baixa la seva protecció l'imperi del Marroc. Fez se li subleva y pels carrers de la capital del protectorat la sang corre a torrents.

La revolta dels marroquís, encara no ben explicada, va esclatar l'altre dimecres. Se refereixen escenes de barbarie que fan erissar els cabells. Els moros tallaven tants caps francesos com podien, y els seus protectors, menys numerosos, però bastant més ben armats que ells, procuraven tornalshi bravament la pilotxa. Segons el *Daily Telegraph*, els morts fets per les tropes franceses durant la represió del motí de Fez passen de 800.

Ajudar pel comensament, no serà pas tot flors lo que en el camí del protectorat va a trobar en el Marroc la noble Fransa.

D'un diari del dimarts:

«A las once y media de la mañana pasaba el automóvil de don Alejandro Lerroux por...»

Al ser aquí, ja no podem llegir més.

Les rialles ens escapen per la boca y pels ulls, el diari ens cau de les mans y, sense poder-ho evitar, pensem en el proletariado que se muere de hambre, en los obreros explotados por el odioso burgués, en los pobres parias sin lecho y sin pan... y en el automóvil de don Alejandro Lerroux que a dos quarts de dotze del matí passava per no sabem aont, ni maleïda la falta que'n fa el saberho.

Decididament, *El Nuevo Régimen*, l'inoblidable periòdic fundat per don Francisco Pi y Margall, seguirà veient la llum.

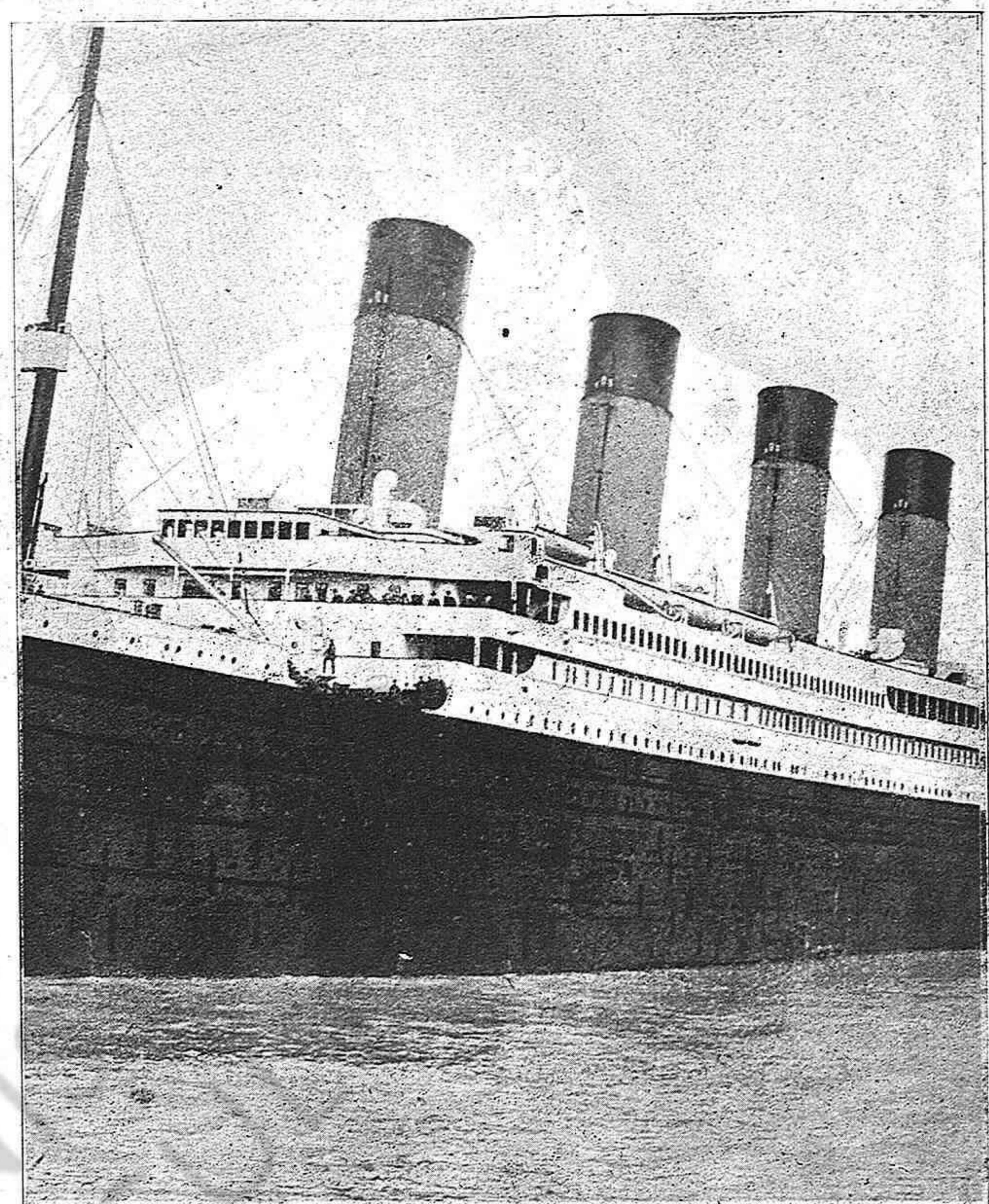
Sospesa, ab la mort d'en Pi y Arsuaga, la seva publicació, el fill gran del patriarca del federalisme no ha volgut que desaparegués el setmanari que tan alt havia posat el seu pare, y, baixa la seva direcció intelligentíssima, torna a llençar-lo a la propaganda dels ideals consignats en el memorable programa del 22 de Juny de 1894.

La resolució de don Joaquim Pi y Arsuaga ha sigut vista ab molt gust per la gran família federalista y per tots els bons lliberals.

L'immensa sorpresa que l'*«Orfeó Català»* ha produït a la Cort es un nou argument a favor de l'*«eterna comissió»* de províncies que vā a Madrid «a demanar coses».

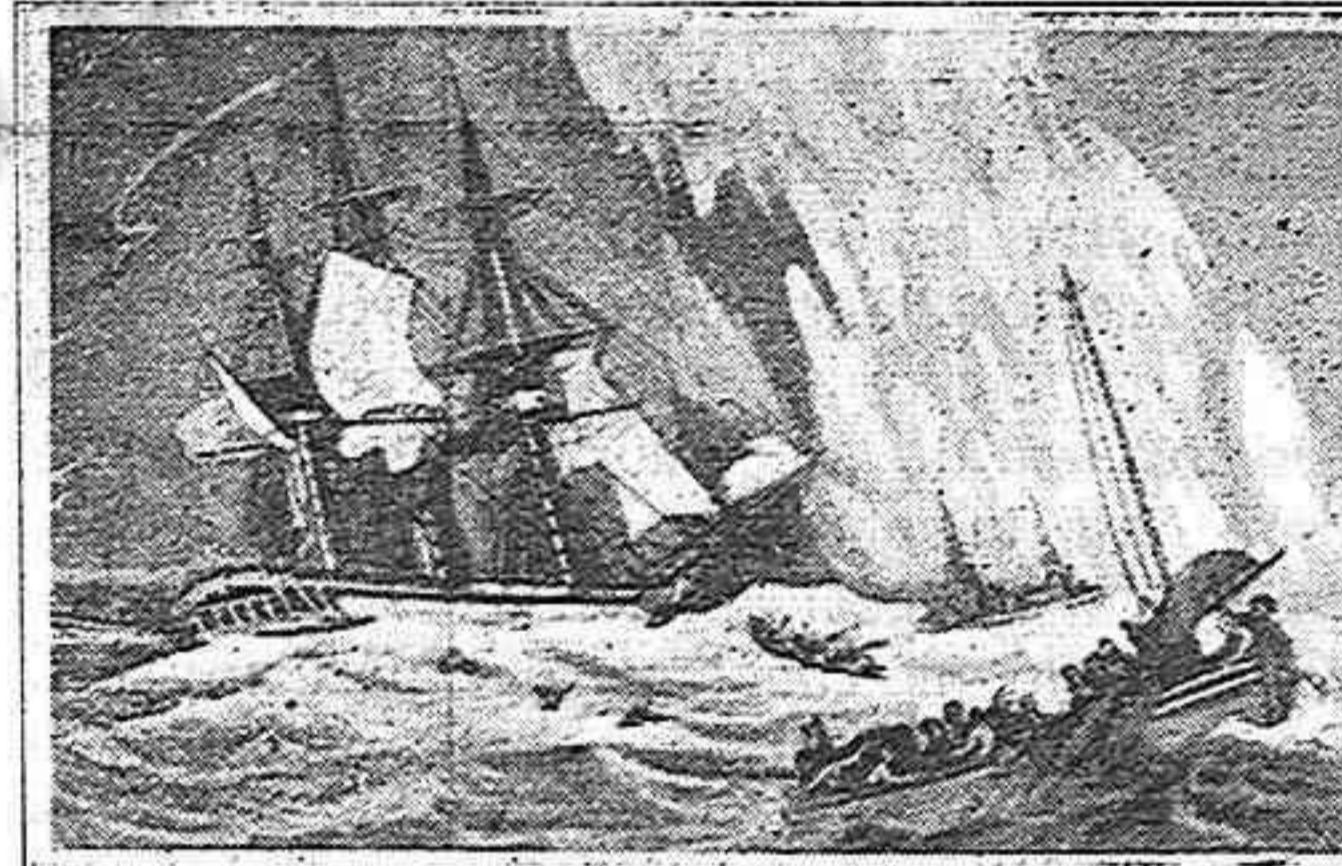
Perquè—ben clarament han tornat a demostrarlo—a la capital d'Espanya, fins que van a explicalsi al mitj de la «Puerta del Sol», no s'enteren mai de res.

Pera que sapiguessin que a Barcelona hi havia un *«Orfeó»* que canta com els angles, ha sigut necessari que l'*«Orfeó»* anés allí y can-

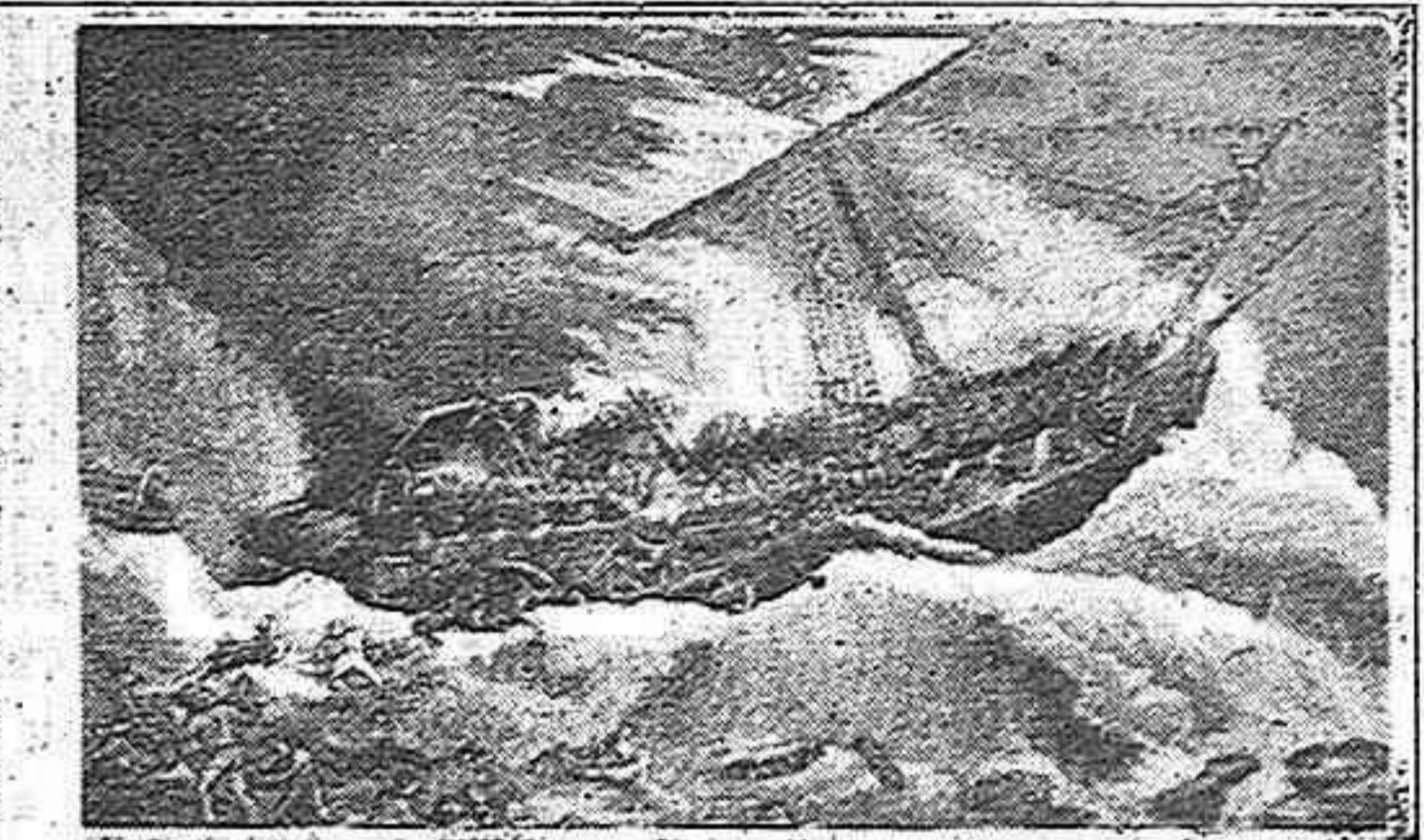

El *Titanic*, al port de Southampton, el dia abans de la seva sortida.

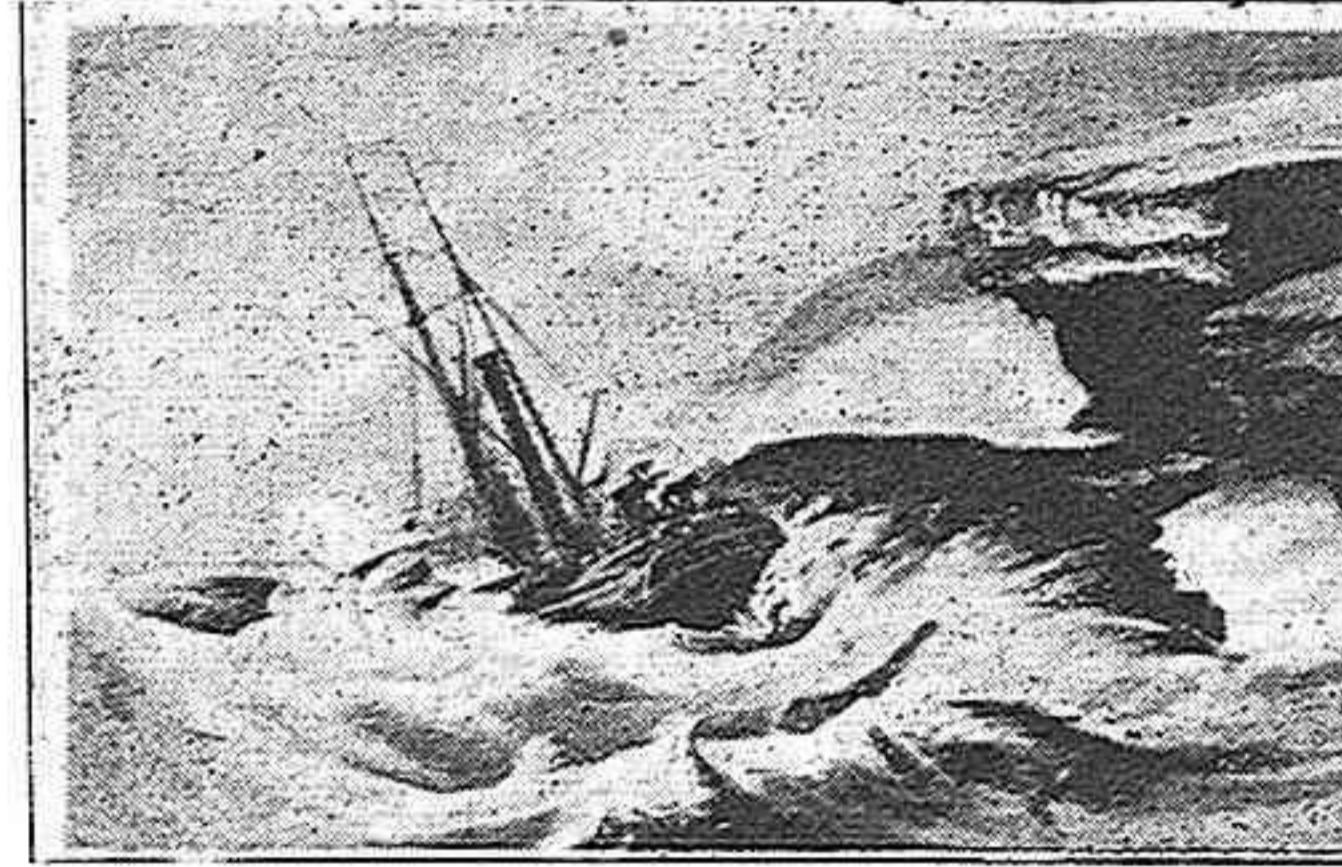
LES TRAGEDIES DEL MAR.—NAUFRAGIS CÉLEBRES

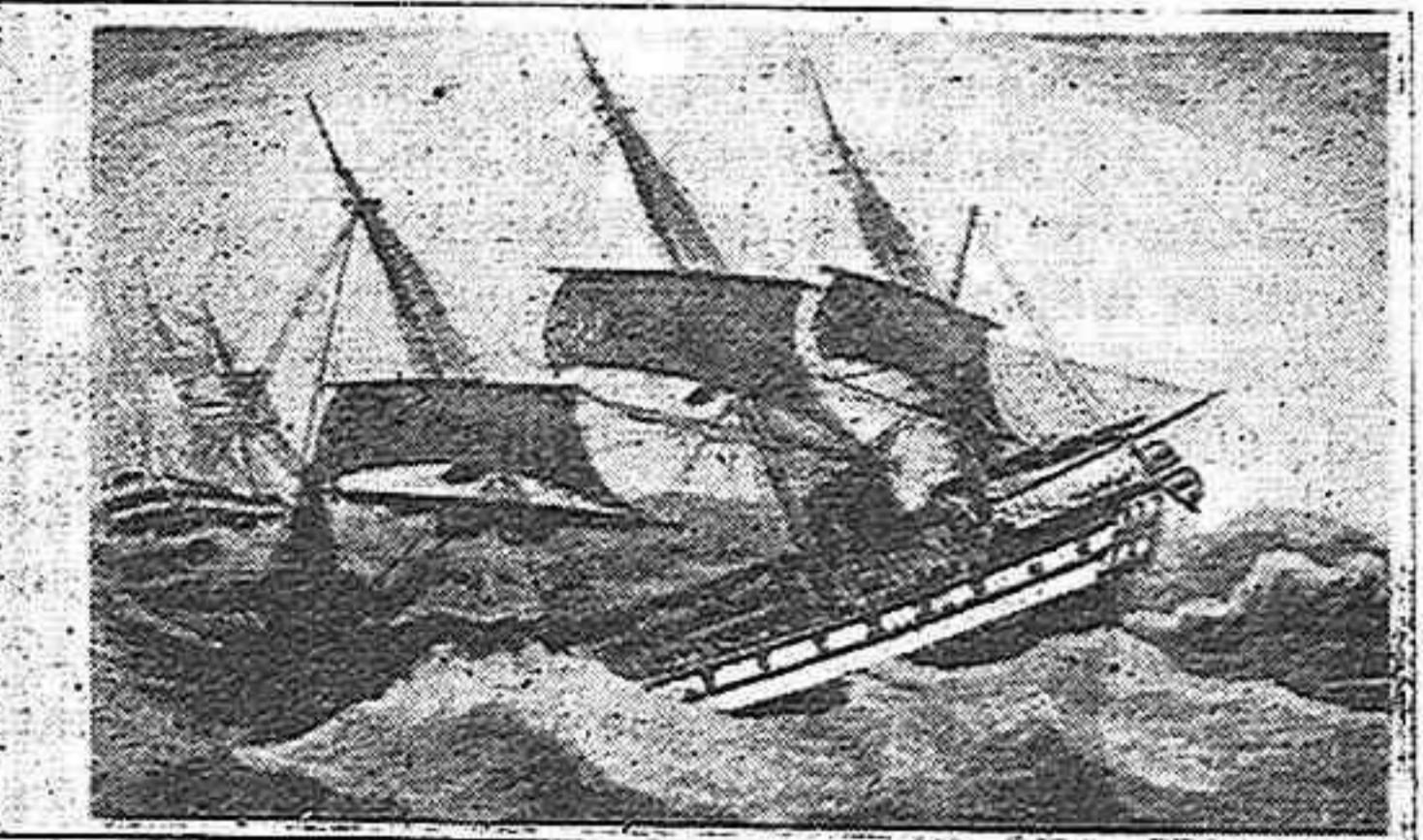
Com se va perdre el *Captain Riou*.

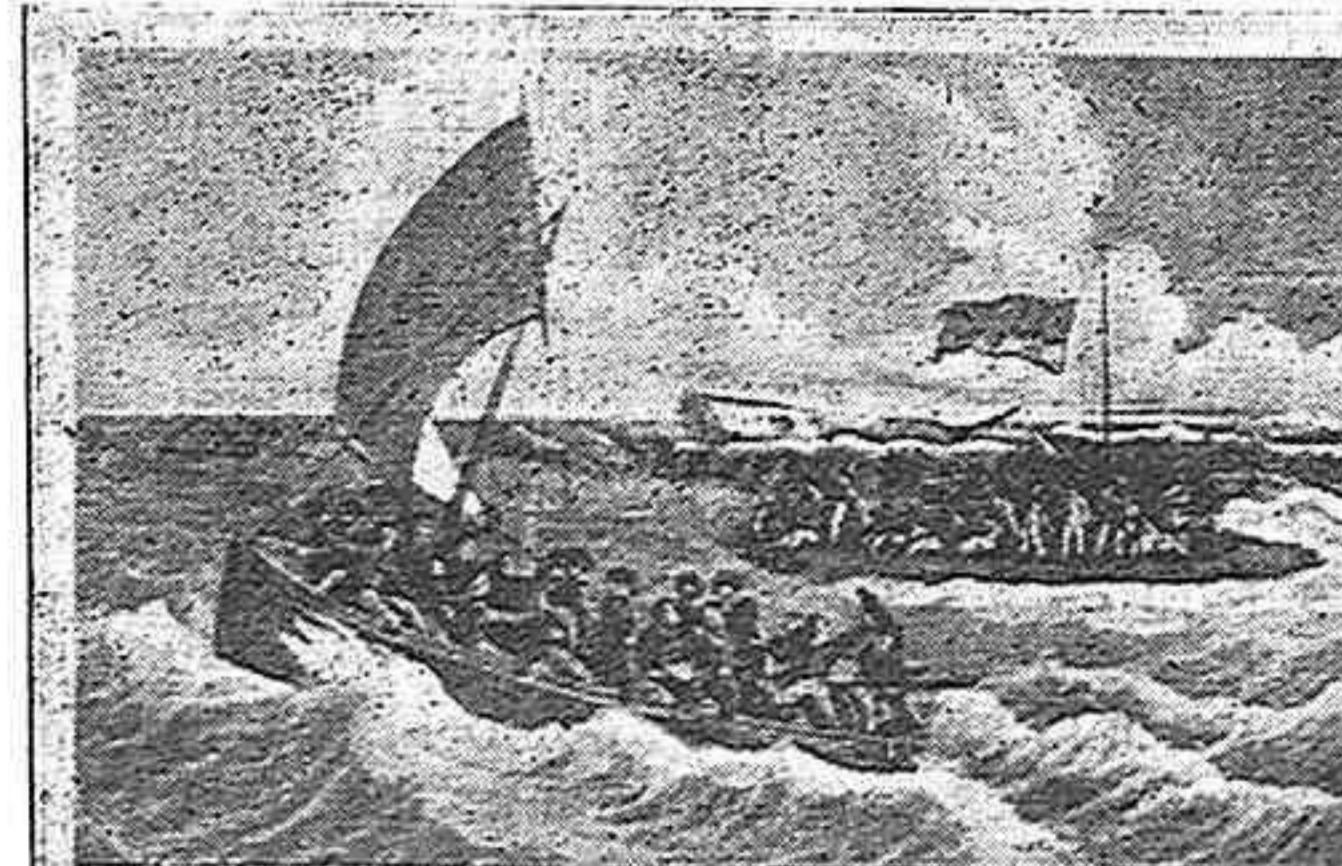
Naufragi del *Anson*.

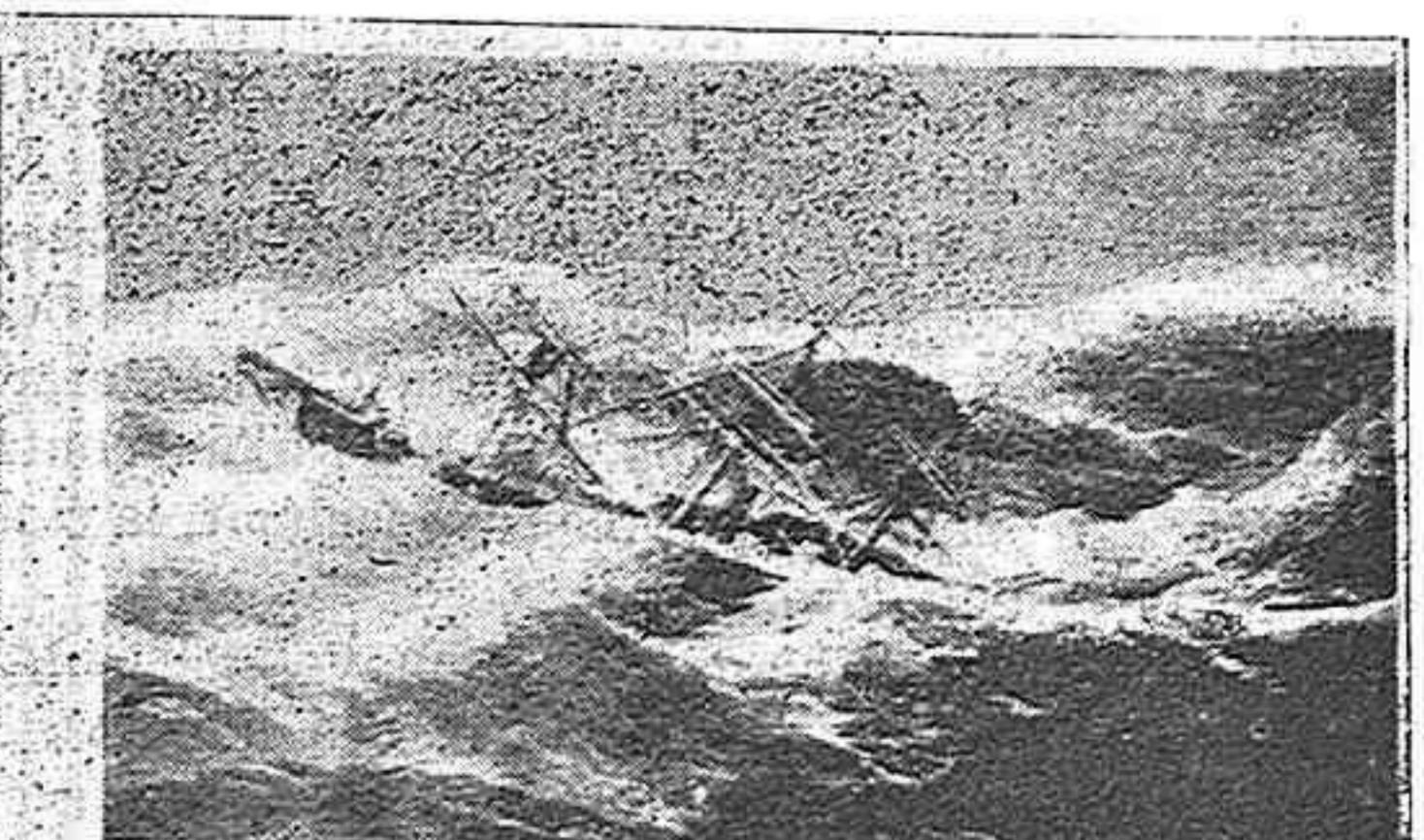
El *Killarney*.

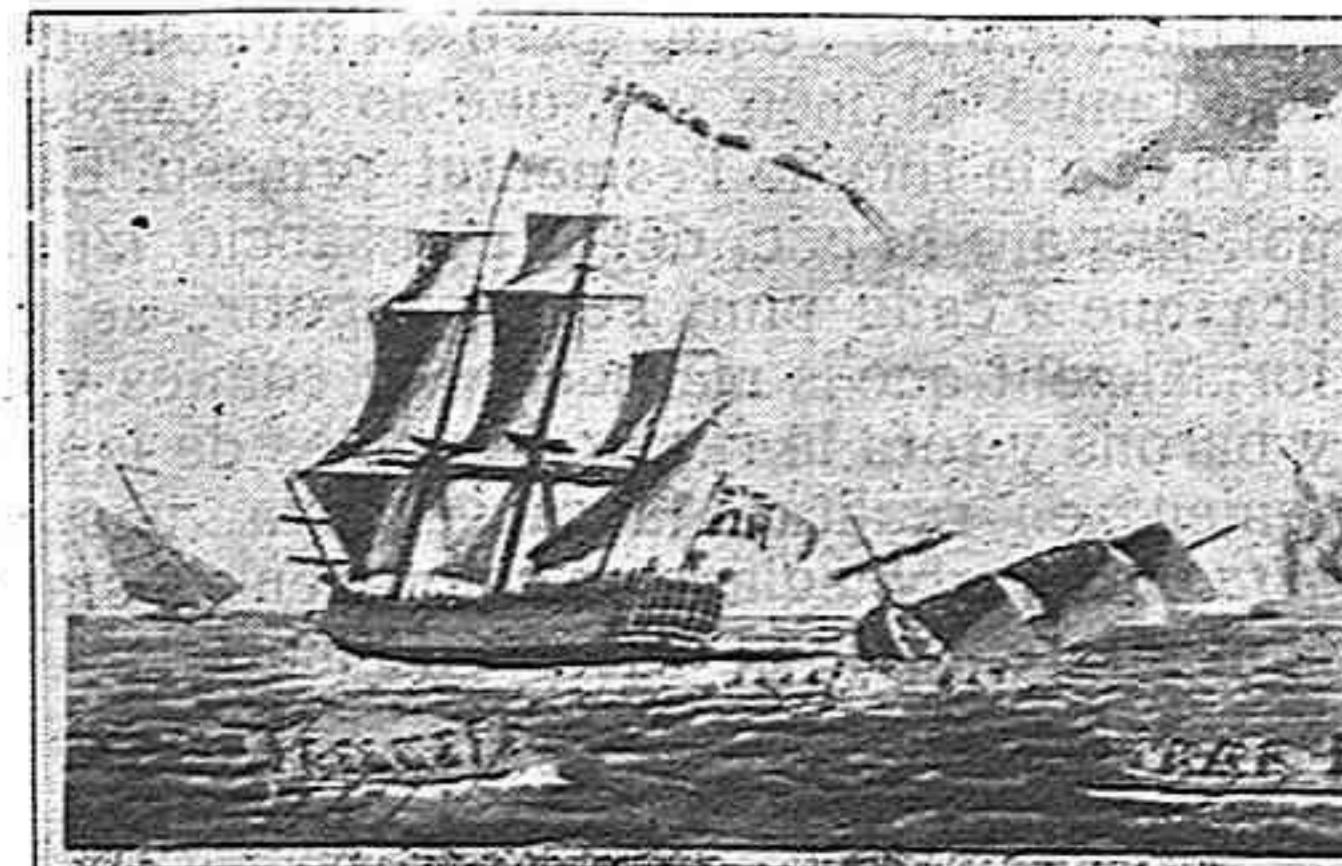
El *Ganges*.

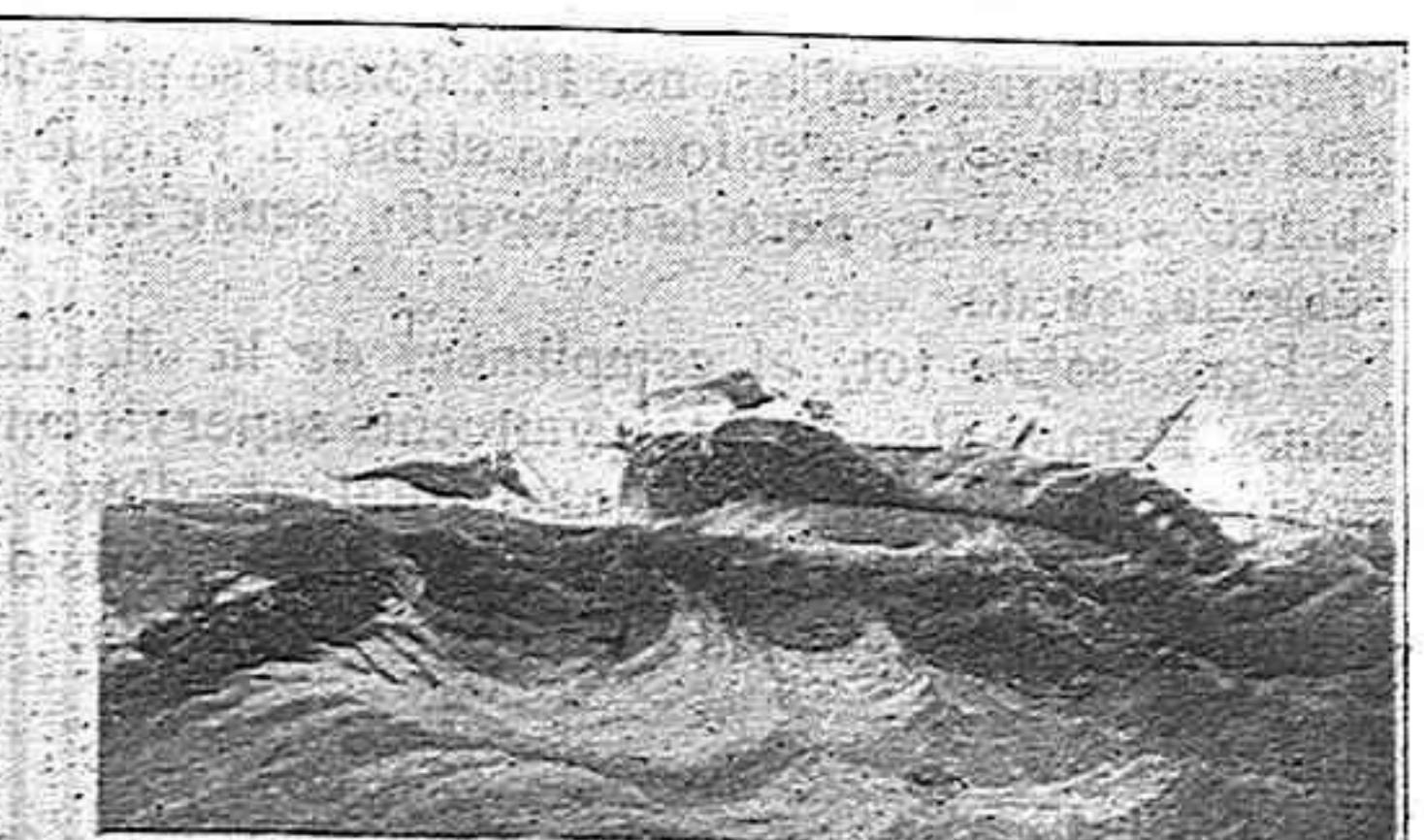
Els supervivents del *Porpoise*.

Naufragi del *London*.

Perduda del *Belisarius*.

Naufragi del *Avenger*.

tés a les barbes dels ministres, del comte de Romanones y de la premsa del *trust*.

Fins ara no'n tenien la menor notícia.

Y, en tot cas, si alguna vegada sentien parlar de l'*«Orfeó Català»*, se pensaven que era una cosa per l'istil de la Gatzara Continua o de les *Damas Rojas de la Brecha de San Pablo*.

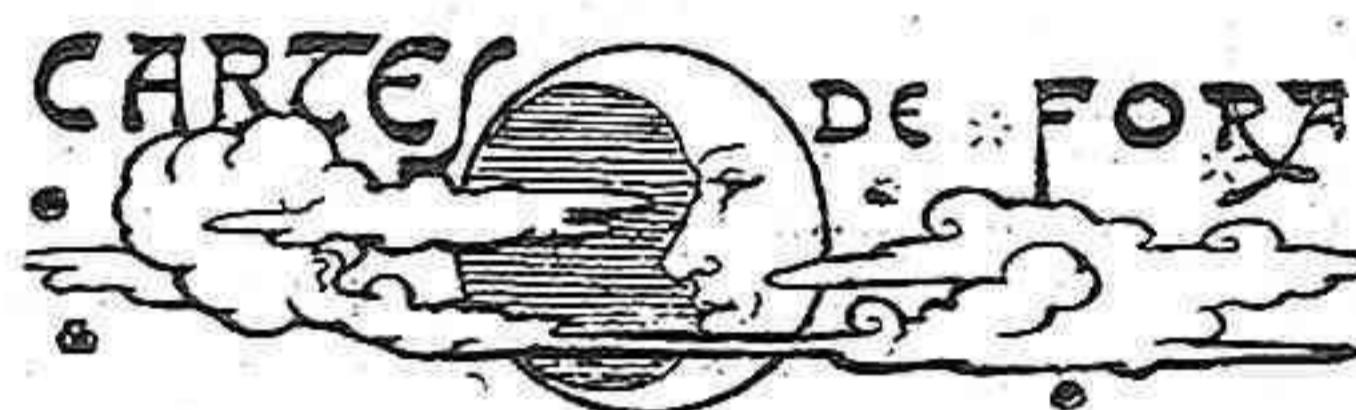
Pera sortir momentaniament, no més que momentaniament, d'apuros, el Govern ha preguntat en vèu baixa al Banc si tindria l'amabilitat de deixarli 300 milions.

Y el Banc, també molt baixet, li ha respost que no, que no pot deixalsihi.

Si hem de dir la veritat, ho trobem molt extany.

Comprendriem la negativa si el Govern hagués demanat els 300 milions en monedes d'or o de plata y fins en calderilla; però conformantse ab rebrela en bitllets, ¿qué li costaria al Banc de comprar uns quants quadernillos de paper y durlos a l'impremta a fer tirar les corresponents estampetes?

¡Ei!... A no esser que sigui que'l nostre «primer establecimiento de crédito» vol ferse pregar pera veure si així logra que'l Govèrn li dongui un interès més crescut...

Arbucies, 13 d'Abrial.

Fins en les qüestions que sembla tenir més importància s'aprecia clarament l'estat de descomposició moral del nostre Ajuntament.

Un dia en el repartiment de consums, y un altre en els embargs per les cèdules, posen en evidència l'asquerós favoritisme que mina l'administració municipal. Molta fluyessa y condescendència culpable ab determinades persones y un rigor extremat y rencorós legalisme ab altres que tenen la desgracia de no esser devots dels cap-pares de la situació.

Fins els gossos se'n ressenten d'aquèt mal intencionat desequilibri, ja que mentres els uns se passegen tranquil·lament y ufano, com si fossin gossos d'un regidor *republicà y algo más*, altres moren recargolantse pels efectes mortals de l'estricina.

Si haguessim pensat que la gestió municipalesca d'en Miralles havia d'anar per aquets viaranys, no'n hauríem escarrassat tant en demostrarli que'l *escrupols* que sentia per la vara eren infundats y que, pera el bé de la població, devia fer el *sacrifici* de deixarse reelegir.

Figueres, 22 d'Abrial.

Quasi's pot assegurar que'l dia 5 del prop vinent Maig, al matí, tindrà lloc el grandioso mitín de propaganda republicana. Comensa a haverhi una gran espectàcul pera sentir la vèu de l'ilustre y eloquent diputat a Corts per Madrid don Melquides Alvarez.

Es facil que accompanyin a tan ilustre diputat els senyors Pau Iglesias, Roderic Soriano y el diputat a Corts per aquet districte, senyor Salvatella.

Aquest acte promet esser un aconteixement polític y farà que acabi de completar el programa de les festes de Santa Creu.

Breda, 22 d'Abrial.

Trobantse el nostre carboner a la barberia, el prop passat dissabte, va entrar un regidor (d'aquells que no més en són pera dir «sí» o «no», a gust del cacic del poble), y demanà LA CAMPANA DE GRACIA, accompanyanthi un renec dels recargolats, segons expressió dels de la llana.

El resultat de tot això va esser que'l mossèn, sense mirar com ve ni com và, se presentà ahir, diumenge, a dalt del cossi y ho va explicar al seu remat, que oia la missa.

Nosaltres, els republicans de cor y de bons sentiments, trobem que encara n'ha fet poc, tractantse, com així es, d'un dels seus mateixos, y d'aquells que'l menen per l'orella.

En quant a altres indirectes del mossèn, li advertim que no se'nocupi de certes coses, perquè la seva boca les embruta.

Monistrol de Montserrat, 22 d'Abrial.

Segons hem llegit en *El Trabajo*, de Sabadell, la redacció de dit periòdic sindicalista's proposa realisar, per les localitats de les conques dels rius Llobregat y Cardoner, una campanya netament obrerista, que aixequi del decàndit moral en que està sotmesa la classe proletària de les seves riberes. Molt celebrariem que questa campanya's vegés coronada pel més falaguer dels èxits. Per la nostra part' prometem no escassejar el nostre humili y decidit concurs. Pressentim que haurà de treballar-se molt pera portarla a felís terme. El més gros obstacle ab que ensopègarà es l'aranya lerrouxera, que absorbeix les poques energies dels obrers d'abòdis rius, ab gran content de la burgesia, que pot apretar a son gust l'argolla de l'explotació. El lerrouxisme, aquí, se pot comparar ab el capot roig dels toreros que, mentres ab ell distreuen al toro-poble, esperant la posició adequada, li enfonzen l'estupa fins al punx.

¡Pobres fanàtics lerrouxeros, entregats en cos y ànim a la xorxa tasca d'esmerxar els seus esforços a inflar la vanitat d'un home que'l porta a l'escorxadó com mansos anyells, mentres descuiden d'un modo deplorable la seva propria causa! ¡No trigarem gaire temps en veure com s'estufmen les seves ilusions, com l'humitat que deixa la rosada al passarhi els raigs del sol! ¡Quàn acaba reu de fer feina negativa, infelissos lerrouxeros!

Salt, 22 d'Abrial.

El Bisbe de Girona, dijous de la setmana passada, va venir a confirmar les criatures d'aquet poble. Acudiren a esperar-lo les autoritats, alguns propietaris, pocs pagesos y els empleats del Municipi. Com se veu, tot eren persones de pes. El que està més content de la visita del Bisbe es el distingidíssim papàtates Enric Cat (a) Llauner, que vol dir-se liberal, allà ont tothom sab que es un pobre esclau dels fabricants. Si es sempre dels primers pera presumir, ipodeu comptar, tractantse d'un Bisbe, com estaría el Llauner! Allò, pera ell, éra el comble de la felicitat. No s'hi veia. ¡Si fins portava el barret un xic més de gairell que'l's altres dies!

Espurnes

Dimecres s'obren les Corts, es dir, s'obren les espites de la venjança, de l'odi, de la farsa, de l'intriga. Dimecres començarà la gran batalla política entre'ls ditxosos que suquen y els que per sucarr deliren. Delegats de la Creu Roja, que no us sobti la noticia: ja esteu avisats; dimecres tingueu a punt les camilles.

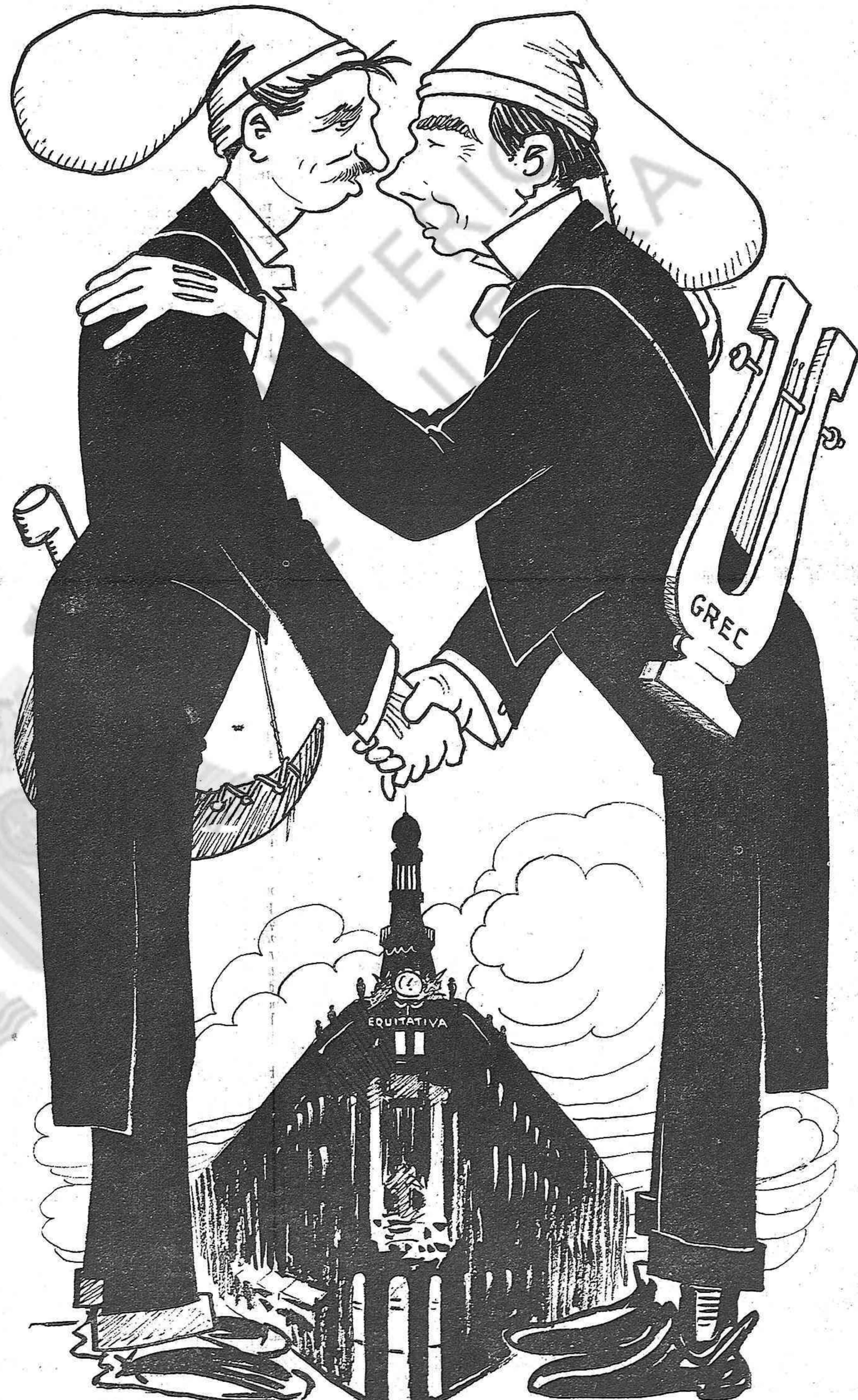
—Italià que vens de Trípoli, digues ¿qué portes d'allà?— L'home no respon paraula, mes fa un tragic ademan... y ensenya una bossa vuïda y uns nassos bastant inflats.

—Pim, pam, pum!... Trets de fusell, crits de fiera, canonades, moros que demanen caps, boques que's clouen ab rabia. Aquí la sang corre a dolls, allà crema un munt de cases, «Alà es gran!» «Mori l'intrús!» «Pel nostre honor!» «Per la patria!» —¿Qué es això? ¿Qué passa a Fez?

—¿Qué vol dí aquesta gatzara?— Res... Que avui s'ha inaugurat el protectorat de Fransa.

—¿Diu que estem tan mal de quartos, senyor Navarrorre... etc?— Tan malament, que a la caixa no hi ha avui una pesseta. —S'hauran de fê economies. —Així també jo m'ho creia, però don Pep, que es un'aliga, m'ha anat fent canviar d'idees. «Gastem, gastem; fòra escrupols!», sol dirme ab molta freqüència: «Per tres o quatre setmanes que d'està al poder ens queden,

La conquesta de Madrid

—Això es una gran victoria!...
—No ho competeu pas bé; són dugues.
—Y ara, digueu ¿qué hem de fer?
—Cridar ¡visca Catalunya!

¿qui ens obliga a passar apurós?
¿Per què hem de viure ab miseria?».

Les negociacions ab França sembla que siguin de goma. A mitj demàstí s'estiren, cap a la tarda s'arronen; el dilluns, de cop, s'encaixen; el dimarts van vent en popa; el dimecres, tot es negre; el dijous, color de rosa.

«Es que's dos litigants juguen? Es que, d'acord, se proposen pendre'l pèl als infelisos que embabiecats se'ls escolten?

Mentre l'immens transatlàntic, romput, anava enfonsantse, un peixet que sols tenia un pam escas de llargada, mirant al «Titanic», deia, des d'una prudent distància: —Aqui's veu bé la mentida de les grans humanes!... Ell, tan Marg, tan gros, tan solid, tan ben fet, tan admirable, als quatre dies de corre ja no ha pogut aguantar-se, i yo, una trista sardina, sense timó y sense màquina, repareu ab quin salero m'estic gronxant dintre l'aigua rientme dels icebergs, dels llamps y de les borrasques...

C. GUMÀ

ELS TEMPS CAMBIEN

El Motín ha celebrat el trenta hu aniversari de la seva fundació.

Ab tal motiu, en Nakens, l'admirable campió, ha reproduït la primera caricatura apareguda en les planes del valent company, allà per aquells dies en que nosaltres aprenem tot just a configurar.

La composició es tan curiosa com instructiva. Se basa en el lladronici imperant en els primers anys de la restauració borbònica.

Expliquant l'alcans y el sentit del dibuix, diu en Nakens no recordar en l'història d'Espanya època en la qual se robés ab major descaro, així en les poblacions com en els camps, en les carreteres com en les oficines.

L'atracó estava a l'ordre del dia. El lladre era tingut per un home superior.

Y no parlem de lo que passava a Cuba, a Puerto Rico y a Filipines, diu en Nakens. No semblava sinó que, en els nomenaments dels funcionaris que allà s'enviaven, s'hi posés una clàusula concebuda en aquells o parescuts termes:

«El qui, al cap de sis mesos, no hagi lograt enriquir-se, serà reembarcat pera la península, baix partida de registre.»

Per aquells anys, afageix, s'improvisaren fortunes fabuloses a l'amparo de la paraula negoci.

Els lladres de frac a les colonies, com els de marselles a Andalusia, enviaven als seus protectors de Madrid crescudes quantitats. No hi havia bandoler que no comptés a la Cort ab un protector entre'ls més grossos personatges...

Tal es l'idea de la primera caricatura d'*El Motín*, que en Nakens considera, avui, grossera y passada de moda, tota vegada que s'apressa a

confessar que, si be es cert que'l robo no ha disminuit, se practica avui ab més correcció, mirant d'évitar l'escandal, procurant guardar les formes.

Els restauradors han perfeccionat y aristocratisat l'art de robar, que estava per aquells temps a l'alçada de l'intelecte y les maneres empleades pels lladres.

Si avui hagués de dictar una caricatura sobre'l mateix tema, exclama en Nakens, procuraria modificar les línies del dibuix y l'actitud de les figures, a fi de donar-li sabor d'època: molt traço de penitència, molt rosari en les mans, là llei per rosinyol, la religió per escarpra. Sols d'aquest modo podria expressar degudament l'ideia.

En Nakens té tota la raó. Tot se perfecciona, tot progressa. Fins l'art de robar, l'art actual, no es avui lo que a l'any 1881 era.

A l'època que en Nakens va fundar *El Motín*, se parlava dels *Melgares*, els *Bizcos*, els *Juanillones* y els *Castrolas*.

El lladre popular, se diu avui Raffles o Jimmy Samson, y opera en les corporacions y oficines públiques. Si voleu parlarli, hem de comensar per llevarnos el barret.

De viure avui els *Melgares*, els *Bizcos*, els *Juanillones* y els *Castrolas*, no s'acontentarien ab menos que ab esser governadors civils.

BLET

Pera certa gent, la religió no es més que una magnifica cortina, darrera de la qual tramen ab més facilitat funestos complots.—*Göethe*.

La fi de les monarquies

La República ha vensut perquè està en la direcció de les altures.

Jean Jaurès

Qui pot negar que la monarquia, la veilla y hieràtica forma de govern, camina cap a la seva definitiva desaparició? L'història contemporània ens ofereix el procés de l'evolució de la monarquia. Aquesta evolució es, desd'el punt de vista monàrquic, una decadència, una devallada, una lenta extinció.

Al deixar d'esser absoluta pera devenir constitucional, la monarquia va quedarse sense la seva ànima. Va conservar la forma, però va perdre l'essència. Y a l'entrar gradualment per les vies de la democràcia, la monarquia ha quedat convertida en una ombra, en un nom, en una decoració, en una il·lusió, encara enlluer-nadora, però ja vana.

Dintre la monarquia, l'ideal de la democràcia consisteix en suprimir de fet el monarca. Com més democràtica es una monarquia, menys quantitat activa de monarca s'hi troba. Aquí teniu la monarquia anglesa. El paper del rei té una importància mínima. S'aguanta pel seu prestigi tradicional y historic; però el seu poder ha desaparegut. No fa; deixa fer. No es actor; es espectador. Es una cosa pomposa y honoraria.

Sols d'aquesta manera pot sostenir-se a l'Anglaterra la monarquia. Ab motiu del fet del coronament del rei Jordi, un escriptor angles, Bruce Glasier, remarcava que, malgrat no haver-hi avui qui servi en la política anglesa les

El perquè de tot

—¡Ah!... ¿Es dir que aquesta miseria dels camps es un castic de Deu?

—Sí, home! Com que's pagesos no doneu res pera l'Iglésia ni pera les ànimes del purgatori, Nostre Senyor s'enfada y us quita la pluja...

afirmacions republicanes que mitg sigle enrera feien Bradlangh y Charles Dilke, no hi ha en l'immensa majoria del poble anglès un veritable sentiment monarquic. Y afegia: «Si ab ocasió del coronament s'hagués produït la menor indicació de fer intervenir la voluntat real contra la voluntat de la nació y del Parlament; si el rei hagués intentat el més petit atac a les creences, a les opinions, als interessos econòmics y fins als mateixos sports de la comunitat, el país hauria quedat cobert, aquell dia, d'altres flames que les dels focs artificials».

Es a dir, el poble anglès accepta y respecta al monarca, mentres aquet no'l destorba ni'l contraria. Com a font de poder, la monarquia ha caducat. Y aquesta significació, purament decorativa, que la monarquia va prement, la veiem confirmada d'una eloquènt manera pels darrers aconteixements del Regne-Unit. En la qüestió de les dues Cambres, en la de l'«Home Rule», en la de les grans vagues, el rei no ha fet res. La seva figura ha quedat arreconada. Un periodista monarquic francès, M. Judet, ho reconeix quan, plenyentse'n, escriu:

«En mitg d'aquests esquinçaments tragics, la monarquia anglesa ha brillat per la seva insuficiencia y per la seva ausència: en lloc de posar un frè a les querelles fatales, de servir d'àrbitre suprem, ha quasi desaparegut de l'escena, y això no es pas una indicació tranquil·lizadora pera el seu avenir. Disraeli havia somniat ab realzar el seu esplendor y ab aumentar les seves probabilitats de duració, acostantla al poble directament, per medi de l'abaixament del parlamentarisme y la subordinació dels partits, si calia. El somni del cèlebre novelista politic s'esvaeix, y les conclusions pràctiques del seu esfors se giren contra's seus propositis».

Aquesta es avui, senyors, la monarquia anglesa, considerada com la millor de totes. Té-nim, doncs, que la monarquia es més bona com menys quantitat de monarquia conté. D'ont se dedueix llògicament que la millor monarquia es... la República.

FULMEN

Una rèplica

Trobantse a Barcelona el senyor Fernández Arias, il·lustrat periodista madrileny, va tenir una entrevista ab el conegut escriptor àcrata Anselm Lorenzo.

En la conversa se parla de varies coses, més o menos interessants. Y, entre altres temes, va tocarse el de l'estat actual de relacions del senyor Lorenzo y el representant parlamentari del partit obrer espanyol.

Y a l'arribar aquí, peguem estisorada a *La Noche*, que es aont el senyor Fernández Arias ha publicat la seva *interview*.

«—¿Cómo están—preguntó el periodista—sus relaciones con Pablo Iglesias?

—Fuimos amigos...—li contestó l'Anselm Lorenzo.—Ahora hace ya tiempo que no nos vemos... Laforgue fué muy amigo mío y me distinguió mucho, pero yo he sido toda mi vida muy honrado y he querido vivir de mi trabajo, de mi componedor y mis correcciones... Los procedimientos que me inspiró Laforgue los rechacé... Pablo Iglesias, no; ha seguido sus doctrinas y aceptado la profesión de jefe de los socialistas... Yo, si hubiera querido, hubiese estado á la cabeza, porque Laforgue me distinguía... pero, para ser lo que él quería que yo fuese, me faltaba inmoralidad...»

Recullint aquestes paraules, quina intenció no hem de posar de relleu, y copiantles textualment, *El Socialista*, de Madrid, orgue central del partit obrer, publica, ab el títol de *Contestación necesaria*, la següent rèplica:

«Ignoro si en las anteriores líneas se expresa fielmente el pensamiento de Anselmo Lorenzo. Si no se expresa, nada tengo que objetar; pero si lo que él ha dicho es lo que contienen los mencionados renglones, debo manifestar, en honor de la verdad, lo siguiente:

«Que Laforgue (Laforgue dice equivocadamente el señor Fernández Arias) era un hombre honrado y, por lo tanto, incapaz de proponer á nadie cosa que fuera inmoral;

«Y que yo, que no he aceptado la «profesión de jefe de los socialistas», pues únicamente soy un modesto representante de ellos, vivo de un trabajo tan honrado como lo pueda ser el que realiza Anselmo Lorenzo.—PABLO IGLESIAS.»

La doble festa

En Canalejas, el trempat demòcrata que, políticament, li ha sigut per tothom reconeguda, entre's defectes greus, la circumstància de donarnos sempre més paraules que fets; l'home que ab ses paraules manté al poble manso com un anyell; que, gracies a la seva xerrameca y al seu atreviment, sab resoldre les crisis y conjures a espalles del Congrés; que s'ha trobat en serios compromisos per anar-se'n del béc; que un dia, tan tranquil, mata al Sant Pare y el fa viure després; va dí, en certa ocasió, que no són festes lo que a Espanya convé, sinó dies de feina obligatoria, de treball consistent.

La frase va produir molt bon efecte, era justa en extrem, y sembla sortida, no dels llavis, del cor del President.

¡Qui sab si avui, per demostrar que pensa encara lo mateix, cansat de veure tant de temps barrades les portes del Congrés, ha escollit, a propòsit, pera obrirles el dia justament declarat festa universal pels homes de treball verdader! Sembla com si el demòcrata de fira volgués dir als obrers: «Vosaltres, pel primer de Maig feu festa? Doncs jo treballaré».

ABEL ORTIGA

Fes favors a besties...

N diari dels que no's distingeixen pel seu liberalisme, ha donat aquesta setmana un telegramma de Roma, qual contingut—donat cas de confirmarse—vindrà a esser l'inri de l'etapa canalejista.

En el telegramma s'assegura, formalment, que entre les personalitats relacionades ab el Vaticà, s'ha dona com a imminent una propera crisi ministerial espanyola. En Merry del Val, diu, ha manifestat als seus intims, que'l govern d'en Canalejas finirà a ultims de l'any que som. Com a epilog de la versió, afegeix el telegrafo que s'estima la caiguda com una victoria papal.

An en Canalejas, voluble fins a l'exageració, irresolut en extrem, encarnació viventa de la política del tira y arronsa, esclau del Vaticà, no li mancava sinó que fos la Roma negra, la Roma política, absorbent y dominadora, la Roma que s'havia compromès a combatre y, davant de la qual, tan benigne y tan complacent s'ha mostrat, la que, després de crearli mils d'obstacles, acabés per anunciarli les dimissories.

Consti que, de succeir lo que en el telegrafo s'anuncia, no serà, certament, perquè no hagi procurat en Canalejas donar satisfacció a l'ultramontanisme.

Precisament, a l' hora en que de Roma'n era arribada la nova d'aquesta fatxenda, ens enterravem de que a Madrid se negava a l'institució d'ensenyança nomenada «Escuela Nueva», el dret a donar, en una de les aules de l'Universitat Central, una sèrie de conferencies sobre l'«Historia de les doctrines y dels partits socialistes». Convé fer constar que, entre's noms dels encarregats de parlar sobre tema tan interessant, hi havia els d'en Adolf Buylia, en Besteiro, en Leopold Alas y l'Ortega Gasset.

Qui sab si els senyors de l'Universitat Central, fidel a la política del Govern, haurien amparat a l'«Escuela Nueva», si, en comptes d'extendre's els conferenciants sobre un assumpte com l'«Historia del socialisme», s'haguessin proposat explicar el miracle dels pans y els peixos, o la manera com en Jonàs mata les hores mentres estigué en el ventre de la ballena.

En Canalejas, cara-girat, caga-dubtes eminent, no ha volgut desmentir la tradició que, damunt dels governants a la madrilenya, pesa. Potser, per això mateix, ha trobat especial gust en fer, desde'l poder, lo contrari de lo que en l'oposició havia predicat.

A l'apoderar-se del Govern podia haver plantat cara a la Roma política y inquisitorial, segur de ferse ab l'apoi y la confiança del país. Ignorem per qui misteri preferí quedar mala-

ment ab el poble y ab ell mateix. Lo cert, lo que sabem, es que, com el pitjor y el més gran dels inexperimentats, no arribà a comprendre qu'el clericalisme no agraeix ni perdona, y que una actitud hostil, de franca oposició, havia d'esser més planera y més profitosa que'l camí de les transaccions y les benevolentes vergonyoses, quin resultat final havia d'esser el de quedar malament ab tothom.

Avui, després de tantes humiliacions y tants disgustos, se troba com si res hagués fet. Es la Roma papal, la mateixa beneficiada, la que promet enviarlo a passeig. Cal coneixer la gent d'iglesia, pera medir l'alcans de l'amenaça.

No seria estrany que l'home que ha resistit l'onada de les baixes passions, que ha desafiat l'embestida dels odios personals, que'l governant al qual els més greus successos de caràcter nacional no han pogut fer caure, rodolés per terra a la bufada reaccionaria.

Nosaltres ho celebrarem.
Y an ell li estarà bé, i per tonto!

BAC DE RODA

REPICS

N Cambó, que aquets dies ha estat a Madrid, ha anat a veure an en Maura, conferenciant ab ell llargament. Però no han parlat de res de política.

Segons notices, el leader de la Lliga s'ha reduït a explicar a don Anton com està això de l'Enriqueta Martí y tot aquest bullit dels ossos, les grases y les soperes.

Y sembla que en Maura que, com ningú ignora, també pinta una mica, li ha encarregat que saludés de part seva an en Pujaló, no en qualitat d'herbolari processat, sinó com artista y autor del célebre quadro de flors, popularitzat per *Las Ocurencias* y *Los Sucesos*.

Excitats pels successos de Fez, els moros dels volts de Melilla, ab els quals ja quasi han fet les paus, tornen a mostrarse belicosos contra nosaltres.

Són ben benefits, tan mateix, aquets heretges.

Primer deien que, vista la nostra bondat y considerant els quartos que's donavem a guanyar, més s'estimaven esser subdits d'Espanya que no pas de França.

Ara, perquèls francesos els han atropellat, volen venjar en nosaltres els desastres de Fez. Fez favors a moros...

En el naufragi del «Titanic» hi han mort una barbaritat de persones riquíssimes. Un senyor que posseeia 700 milions de duros, un altre que'n tenia 500, dos de 450, un de 375, quatre de més de 100... Total vint arximilionaris, ahir frescos y sans, y dels quals a hores d'ara no se'n canta gall ni gallina.

Aquesta vegada si que'l pobre «Brusí» no ha pogut dir allò:

«Afortunadament, los coches eran todos de tercera...»

De Madrid torna en Cambó, y torna molt satisfet de l'accusada que han fet als coros de l'*«Orfeó»*.

S'ho ha pres, sembla, ab tal afany que, ara, quan vagi al Congrés, discursos, no'n vol fer més... ¡Diu que's hi cantarà el *«Plany»*!

Heuse aquí una nova d'escassíssim interès: «Sembla que alguns diputats tenen el propòsit d'anar un dia d'aquests al penal de Figueires...»

Per mi, que hi vagin.

Y, si s'hi troben bé, que no's moguin.

Ara si que crec que'l món està desequilibrat y que'llos infelisos mortals no passem d'esser uns toca-campanes.

¡Mirin que celebrar-se un magnific banquet en honor d'un regidor com en Pere Figueras!

Ja tenia raó aquell ironista de l'altre grup, de la colla d'en Serraclarà, quan deia:

—Personatges de la categoria d'en Figueras no mereixen un dinar... Una «esqueixada», y gracies.

Els carlistes de Madrid han obert un concurs per premiar el millor «Catecisme Tradicionalista» que's presenti.

Com si el vegessim, aquet catecisme o Docrina començara ab els classics deu manaments, al cap-d'avall dels quals hi haurà una nota que dirà:

«Estos diez mandamientos se encierran en dos: Amar a don Jaime sobre todas las cosas... y estussinar a tantes personas d'idees liberales com se pugui.»

S'ha donat permís als diputats provincials pera que quan vulguin pendre estat matrimonial puguin celebrar les seves bodes en l'històrica capella de Sant Jordi.

Si jo fos diputat, ne tindria una grossa alegria. Buscaria xicotot seguit y'm casaria protegit pel patró de Catalunya.

Y, tot adorant a Sant Jordi, contemplaria el Drac... y'm semblaria que estic veient la sogra.

Per les fires de Santa Creu d'enguany hi haurà «Festa d'aviació» a Figueres.

Ab tal motiu diu que regna un gran entusiasme en la xamòsa ciutat empordanesa.

No n'hi ha per menos. ¡Tira peixet!... ¡Festa d'aviació y tot!...

Ja estem sentint als presos del penal, quan vegin volar per damunt del castell l'aeroplà:

—¡Volem ser aviadors!

¡Quin exit més grandiós, la pelegrinació a Roma!

Una hermosa manifestació carca a la que han assistit quasi tots els senyors de la «Defensa Social» y quasi totes les senyores de l'«Acció Catòlica».

Ara... ¿resultat de aqueixa manifestació? Probablement no se sabrà fins d'aquí nous mesos.

El senyor bisbe va anar, diumenge, al Panares, a treure en professió el Cristo de Piera pera demanar el favor de l'aigua.

Els pagesos de la comarca estan entusiasmats perque mitja hora abans del acte ja va ploure a borts y a barrals.

Que'n perdonen els cama-lluents. Si la pluja hagués caigut mitja hora després podria creure's en l'eficacia de la processó; mitja hora abans, de cap manera.

Sant Pere, l'*espítero*, està molt de broma y li agrada comprometre y ridiculizar als bisbes.

¿Que no ho veuen que fer ploure abans de la sollicitud es desvirtua la gracia?

Demà, mitin a Saragossa.

Mitin radical ab assistència del «máximo» Lerroux, que ha anunciat que farà declaracions importantíssimes y que fixarà posicions.

Posicions?

¡Vetaquí perquè li van tants inutils al darrera!

Pera veure si's fixa una «posició» arreglada.

Com ell, que ja ha trobat la del jeure.

L'aixerit Miranius pregunta tot intrigat al seu pare:

—Papà: ¿pot ser veritat lo que diu la Biblia, que Deu va fer l'home d'un grapat de pols?

—Ja ho crec, si es veritat!

—Y els negres, doncs, d'ont van sortir?

—Els negres els va fer de fum d'estampa.

CORRESPONDÈNCIA

*Cavallers: J. S. (Preixana): Es incorrecta. Naturalment, 13 anys, es una edat tan tendrel...—J. U. y T.: Massa llarga y conté certs punts excessivament delicats pera esser dit a la babala.—J. Saltiveri de Sans: Els noms de les targetes me resulten d'exagerada invenció. Quan no són comuns, han d'esser al menys naturals.—P. Perdal: No'n satisfan prou.—R. M.: Així m'agraden, les correspondències, clares, curtes y expressives.—G. S.: Gracies, però no'n serà possible assistirhi. Memories al *Minuto*.—N. V.: Tot serà que l'espai ho permeti.—P. M.: Idem de idem. Ah, y quan envii originals pera publicar, procuri no escriure més que en una sola cara del paper. Li agrairé, per lo mateix, que se serveixi enviar de nou la conversa.—Josep Gorina Roca: Les en devinalles estan conforme y aniran un dia o altre.—E. P. (Salt): Si'm decideixo serà perquè la trobo curta y de facil redacció, que diuen les criades.—Quimet Farré: Els seus versos són més defectuosos que l'empedrat dels carreiros de Barcelona.—T. E.: Bueno, per una vegada essent extraordinaire el número, passi, però li estimaré que no ho prengui per vici, sobre tot.—Pep Cistellé: Els epigrames entren en cartellera! Dels jeroglífics no*

La forsa del exemple

—Quan veig tot això ¿creurien que també'm venen ganes de determinarme?